

Ζήσης Κοσιώνης,
HUMMIX, 2014

Πάλι για τον πολιτισμό

» «**Η τέχνη** δεν χρειάζεται καμιά πολιτιστική πολιτική». Συμφωνώ απολύτως με όσα έγραψε ο Κώστας Βούλγαρης και επανέρχομαι με κάποιες σύντομες, επιπλέον, προτάσεις. Συζητώντας ως Αριστερά για τον πολιτισμό δεν πρέπει να έχουμε στο μυαλό μας ένα κράτος - παντογνώστη πατερούλη ούτε ένα υπουργείο που να παρεμβαίνει μοιράζοντας απλώς χρήμα στους «δικούς μας» που βέβαια είναι αυτόχρημα και οι «καλύτεροι». Αλίμονο αν αναβιώσουμε τους φαβοριτισμούς και τις συντεχνιακές ελίτ του παρελθόντος (π.χ. την παντοκρατορία του ΔΟΛ, με τους αποκλεισμούς και την καταστρατήγηση των νόμων), τοποθετώντας τους απλώς διαφορετικό πρόσημο. Είναι ενδεικτικό πάντως ότι η πιο σοβαρή κριτική στο πρόγραμμά μας προέρχεται από τον ΔΟΛ και το άρθρο του καθηγητή Αντώνη Λιάκου με τίτλο «Ένα πρόγραμμα χωρίς έμπνευση» (Το Βήμα, 19/10).

ΤΟΥ ΜΑΝΟΥ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗ

Ασχέτως αυτών, εμείς πιστεύουμε, τουλάχιστον αυτό διαμνύει η μεγάλη μας παράδοση στο χώρο, στον πολιτισμό της καθημερινότητας που ανθίζει από κάτω και διαχέεται σε όλο το κοινωνικό σώμα. Πολιτιστική πολιτική σημαίνει πρωτίστως αποκέντρωση, αζιοκρατία, νέοι αντιγραφειοκρατικοί θεσμοί, έμφαση στη νεολαία και άρα προσφορά μιας παιδείας που θα έχει τον πολιτισμό ως βασικό άξονα. Τότε και μόνο τότε θα μπορούσαμε να προτείνουμε ένα κοινό υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, με συγκεκριμένες γραμματείες για την αρχαιολογική έρευνα, τα μουσεία, το θέατρο (με έμφαση στο αρχαίο δράμα, το εκπληκτικό μας μονοπώλιο), τη μουσική (με δημιουργία νέων μουσικών σχημάτων σε όλη την Ελλάδα), τις ανοικτές, δημοτικές ακαδημίες, τις μεταπτυχιακές σπουδές για αλλοδαπούς, την συνεχή διάδραση ανάμεσα στον εγχώριο και τον παγκόσμιο πολιτισμό, κ.ά. Αντί της φοβικής εσωστρέφειας, οφείλουμε να επανεντάξουμε την Ελλάδα στην Ευρώπη μέσω συγκεκριμένων πρωτοβουλιών. Επειδή για τον πολιτισμό δεν απαιτούνται μόνο χρήματα αλλά κυρίως ιδέες και ένα νέο όραμα που θα μας σύρει μπροστά. Και θα εξορκίσει άπαξ διά παντός τον κυρίαρχο και τόσο βολικό για κάθε μορφής εξουσία, λαϊκισμό. Εμείς πρέπει να γίνουμε τώρα δυσάρεστοι, μήπως και καταστήσουμε στοιχειωδώς ωφέλιμοι για τους επερχόμενους. Στόχος αλλά και όπλο μας πρέπει να είναι οι νέοι, και συνεργάτες μας οι καλύτεροι απ' όλους τους τομείς, χωρίς την επίδειξη της κομματικής τους ταυτότητας. Ο τόπος έχει πληρώσει ακριβιά και τη μετριότητα και τη δικτατορία των αταλάντων. Δεν πρέπει να φοβόμαστε ούτε η γνώση, που συχνά μας λείπει, ούτε κι εκείνες τις αλήθειες, που αν και ενοχλούν, είναι απαραίτητες για την αυτογνωσία μας.

Ένα παράδειγμα: Η Ελλάδα διαθέτει περί τα διακόσια αρχαιολογικά μουσεία, μοιρασμένα ως τις εσχατιές της χώρας τα οποία

είτε υπολειπώνονται είτε ασφυκτιούν από την γραφειοκρατία του ΥΠΠΟ. Συγχρόνως, εκατοντάδες, χιλιάδες αρχαιολόγοι, μουσειολόγοι, ιστορικοί τέχνης, συντηρητές, διοικητικοί, «υπαλλοποιούνται» και απονεκρώνονται εκτός πρωτοβουλιών. Φωνάζω 20 χρόνια πως τα μουσεία αυτά πρέπει να ανοίξουν και σε άλλες δραστηριότητες, έτσι ώστε να διεκδικούν και χειμερινό τουρισμό, αλλά κυρίως να δίνουν διέξοδο στην καλλιτεχνική παραγωγή της επαρχίας που σπύζει χωρίς κοινό. Ευτυχώς τον τελευταίο καιρό κάτι γίνεται προς την κατεύθυνση αυτή. Φαντάζεστε οι χώροι αυτοί να φιλοξενούν συστηματικά μικρές μουσικές ή θεατρικές παραστάσεις, happenings, καλλιτεχνικά εργαστήρια ή δράσεις για παιδιά; Πρόκειται για δημόσιους χώρους που υποφέρουν από την εγκατάλειψη και την έλλειψη ιδεών. Ας τους αξιοποιήσουμε. Επειδή ιδέες χρειάζεται η Αριστερά και φωτισμένους ανθρώπους, δηλαδή αυτό που ανέκαθεν διέθετε. Κι όχι σχολιοτεχνείς βαρετές αναλύσεις ή την αφόρητη δογματία που έχει κοιμίσει γενιές. Στο κάτω κάτω, η τέχνη, αλλά και ο πολιτισμός που της επιτρέπει να αναπτυχθεί, απαγορεύεται να είναι βαρετά. Εφόσον ο πολιτισμός είναι βάση, τρόπος να ζεις και να ερμηνεύεις τον κόσμο και όχι εποικοδόμημα.

Το διαδικτυο, η τηλεόραση, το ραδιόφωνο, τα ηλεκτρονικά έντυπα, τα social media, είναι καινούριοι δρόμοι που μπορούν να μας οδηγήσουν και στον παράδεισο και στη κόλαση. Από μας εξαρτάται. Αντίθετα, το ανπσχητικό έλλειμμα παιδείας που αντιμετωπίζει ο τόπος σε όλες τις βαθμίδες, πρέπει να πολεμηθεί άμεσα, αλλιώς θα χάσουμε την επαφή μας με το σήμερα. Κι αυτό δεν αντιμετωπίζεται με κομματικές ντιρεκτίβες...

ΥΓ. 1: Η ρώσικη πρωτοπορία εμφανίστηκε γύρω στο 1905 και κορυφώθηκε με την Οκτωβριανή επανάσταση. Τότε που αποτολμήθηκε το πιο φιλόδοξο πείραμα στην ιστορία της μοντέρνας τέχνης: όχι να πάει π.χ. ο Σοστακόβιτς ή ο Μαγιακόφσκι στο «λαό» αλλά ο λαός να σταθεί ισότιμα απέναντι στην αβανγκάρντ, ως το προνομιούχο υποκείμενο της ιστορίας. Τη συνέχεια ελπίζω να την ξέρετε. Ένα κράτος-πατερούλης έπνιξε αυτή την καλλιτεχνική ανατροπή, μέσα στον κομορμισμο, την προσωπολατρεία και την αφόρητη γραφειοκρατία των οργανικών διανοουμένων.

ΥΓ. 2: Το πολιτιστικό πρόγραμμα του ΣΥΡΙΖΑ δεν μπορεί να είναι έκθεση ιδεών αλλά συγκεκριμένες πολιτικές γύρω από μια κεντρική άποψη. Ας πούμε, τροχοπέδη για το ΥΠΠΟ αποτελεί ο υπουργοκεντρικός και καστικά υπερφίαλος Πολυνόμος Βενιζέλου. Ο νόμος που επιτρέπει στον εκάστοτε υπουργό να επιλέγει **προσωπικά** τους διευθυντές των μεγάλων μουσείων. Τον νόμο αυτό τον έχουμε πολεμήσει στη Βουλή. Τώρα προσεγγίζει η στιγμή να τον αλλάξουμε. Για να απελευθερώσουμε όλες τις παραγωγικές δυνάμεις που έχουν εγκλωβιστεί σε αυτόν.

Ο Μάνος Στεφανίδης είναι επίκουρος καθηγητής του ΕΚΠΑ
manosstefanidis.blogspot.com